

Tjejsnack & killsnack

Denna film bygger på egna erfarenheter och drömmar hos klass 7b vid Nikoline Kocks skole i danska Århus. Regissören tillika manusförfattaren, har baserat sitt manus på de samtal han haft med eleverna. Filmens dokumentära prägel hänger samman med att tonåringarna själva agerar, vilket skapar en äkthetskänsla. (Men ingen av dem spelar sig själva) Handlingens centrala tema rör sig kring dessa tonåringars frågeställningar om sex, utbyte av erfarenheter på området och närmandet till det motsatta könet.

Rekommenderad för åk 6-9

En filmhandledning av
Susanne Kocsis

Filmens handling

Tjejsnack & killsnack handlar om en sjundeklass från Århus. Under en vanlig dag tar vi del av deras liv där tankar och samtal rör sig kring sex. Filmen avslutas med en klassfest i skolan. I inledningen presenteras vi för de olika tonåringarna som alla driver filmens handling framåt. När skoldagen är slut går de fyra killkompisarna iväg till stadens porrbutik för att köpa tidningar. Dessa diskuteras först över telefon. Senare under dagen möts de hemma hos en av killarna för att tillsammans titta i porrtidningarna. Deras samtal handlar om vad tjejer gillar och vad de själva har för erfarenheter. De tittar på bilderna och med nyfikenhet och utan genans pratar de med varandra. Tjejernas sexuella nyfikenhet rör sig mellan scener när två kompisar provar att göra sugmärken på varandra och snack om killar på bussen hem från skolan. Inför kvällens klassfest med övernattnings på skolan, har tre tjejer samlats hemma hos Gro, för att göra sig vackra.

Spänningen och förväntningarna hos killarna och tjejerna inför kvällen och natten är stor. På klassfesten spelar ett band med lite äldre killar, en

Festen på skolan har just börjat i "Tjejsnack & killsnack", en omtumlande film om ungdomars tankar om sex.

av flickorna blir uppvaktad av bandets basist. Men det blir inte riktigt som hon föreställt sig, killen vill gå längre än flickan och det hela slutar med att hon blir rejält skrämmd. Runt om i skolans övriga lokaler pågår olika försök att utforska det sexuella landskapet. Flickor och pojkar pussas, tittar djupt in i varandras ögon och tar lite trevande på varandra.

I ett av skolans rum finns Gro. Hon får en möjlighet att närma sig pojken hon gillar och turligt nog är han också förtjust i henne. Senare på natten har tre tjejer bänkat sig för att tjuvringa, det blir telefonsex med en äldre man. De låtsas att de är erfarna och hjälper varandra att hålla samtalet igång. Det hela slutar med att han får utlösning och de stirrar med stora ögon på varandra. Under senkvällen efter en del alkoholintag och pussar och kramar beger sig de flesta till stranden för att bada nakna. Gro skadar sig i foten och killen som är förälskad i henne hjälper henne hem till sig för att pappa – doktorn, skall ta en titt på skadan. Filmen slutar med att de återvänder till skolan för att ansluta sig till de andra.

Sökande efter sexuell identitet

Redan i filmens början förstår vi att

temat för filmen är de ungas sökande efter sexuell identitet. För dem handlar det om att förstå de signaler som kroppen ideligen sänder ut. De behöver skaffa sig erfarenheter och vill helst göra detta med en flicka eller pojke i deras egen ålder. För att orientera sig i vuxenvärldens mysterier letar de förebilder antingen bland de vuxna som omger dem, eller kanske främst i medierna.

Tonåringarna vill få utlopp för sina sexuella känslor, de längtar också efter att komma någon nära, men hur närmar man sig en tjej/kille och vad vill de att man ska göra? Killarna letar och snackar sex utifrån bilden av "kärlek" som porrindustrin presenterar. Tjejerna talar och utbyter erfarenheter eller ringer ett 070-nummer för att på den vägen bekanta sig med en mogen mans sexönsknings. Det är inte lätt att få svar och de flesta vill inte fråga mamma och pappa, hellre pratar man med sina kompisar. Nyfikenheten går hand i hand med de pockande sexuella känslorna. Med vem och hur är ständiga frågor. Ungdomarna i filmen är mellan 13-14 år men de vet redan att sex är viktigt. ★ Diskutera med klassen om dagens mediala sexutbud. Låt dem sedan i könssegrerade grupper diskutera hur de tror att det motsatta könet fin-

ner förebilder och vilka de har, låt dem samtidigt diskutera vilka de själva har som förebilder och om de kommer från medier(vilket/a?). Är det någon som har en vuxen som förebild? Ställ också frågan varför de tror att man behöver förebilder? Tror de att vuxna har det? I så fall skiljer det sig och på vilket sätt?

Gå vidare i resonemanget och utgå från scenen när de fyra kill-kompisarna sitter i en av killarnas rum och pratar om sex, detta sker uteslutande utifrån porrtidningarnas "bild" av sexualiteten. Killarna jämför sina erfarenheter och ställer frågor till varandra om vad man ska göra med en tjej. Detta görs utan problem och de är otroligt öppna med varandra. De frågar varandra om tjejers sexdrömmar och undrar om de överensstämmer med porrtidningarnas. Samtidigt som de pratar sex, turas de om att prutta. Detta kan vara ett sätt att visa att de hör ihop men det är också en signal till oss åskådare att vi inte skall glömma deras ålder. Det är en stor kontrast mellan de sexuella känslor som fullkomligt spritter i kroppen och den mentala utvecklingen som ligger långt efter kroppens.

★ Kan eleverna känna igen sig i denna scen? Fråga klassen om det är vanligt att killar snackar om sex i en större grupp? Pratar de lika öppet om sex som i filmen? Pratar killar öppet om allt? Kan detta kopplas samman med att man som pojke umgås mer kollektivt, dvs i form av fotboll, hockey o s v?

En jämförande scen med tjejer i centrum är när tre tjejer busringer ett 071-nummer. De kommer fram till en man som vill ha telefonsex. Till en början tycker han att de verkar lite unga, de låtsas vara 16-18 år, men efter hand har detta ingen betydelse han får det han vill. I denna scen har regissören tagit uteslutande närbilder för att vi skall känna närvaro.

Flickorna turas om att tala med den allt mer upphetsade mannen och samtalet slutar när han är som mest upphetsad. Ingen av dem avslutar samtalet utan ger luren vidare till kompisen när det blir för mycket.

★ Börja med att förbehållslöst be eleverna att kommentera scenen. Be dem sedan att fundera över om den känns realistisk. Klarar en 13-åring av att prata så avancerat om sex med en vuxen innan man haft egna erfarenheter? Är det vanligt att tjejer gör något sådant kollektivt? Vilken bild får de av män? Är detta en bra erfä-

renhet, eller kan man finna andra sätt?

Vidare metodarbete

Låt eleverna sitta i könssegregerade grupper. Börja med att ge dem i uppdrag att diskutera; Hur pratar killar/tjejer om sex? Först det motsatta könet sedan det egna. Pratar man mycket om sex eller är filmen överdriven? Ställ gärna verklighet och fiktion mot varandra.

Ifall de tycker att scenerna känns konstruerade låt dem kort beskriva hur de skulle gjort istället. För att fördjupa sig i detta tema om sökande efter sexuell identitet i unga år, kan man låta eleverna måla bilder, eller göra collage för att försöka att symbolisera de olikheter och likheter som de tycker finns mellan könets sätt att se på sex. Försök att få dem att illustrera sina egna eller sin ålders sökande efter sexuell identitet och inte de vuxnas.

Träning inför vuxenlivet

I filmen är dessa barn-tonåringar ensamma när de söker svar på sexlivets mysterium. De tränar sig på varandra och hämtar information via medier. Kärlek och sex hör inte riktigt samman. De verkar inte för en sekundens drömma om att prata med sina föräldrar om sina tankar. För att hitta sin sexuella identitet provar de sig fram och kamraterna är de bästa spegelbilderna. Men idag då TV-kanaler, videobutiker och affärerna svämmar över av porr, kanske det är viktigare än någonsin att prata med tonåringar om hur det egentligen är när två människor möts i kärlek och att sex är en del av tvåsamheten, men att det finns så mycket mer som är viktigt.

När man befinner sig mitt uppe i adolescensen är tydliga normer och regler det som behövs. En ung människa behöver skillnader mellan könen för att hitta sin identitet, hon söker och testar. Och för att finna sin sexuella identitet och könsidentitet behövs tydliga vuxna förebilder. Pojken liksom flickan pendlar och är ambivalent, bäst beskrivet är detta av den amerikanska sociologen Chodorow i "Femininum, Maskulinum".

Det råder en sexuell förvirring innan man funnit sin sexuella identitet, ett pendlande mellan heterosexualitet och homosexualitet om man så vill. Det finns scener i *Tjejsnack & killsnack* när flickor kramas och vi är inte säkra på om de hellre föredrar varandra än pojkarna.

★ Vi utgår från att filmen försöker visa på den snärskog det är att lära

sig om sex och att vara tillsammans. Jämför och sök upp scener i filmen som antyder denna sexuella ambivalens. Hur känner de inför homosexualitet? Vad vet de om homosexuella, transsexuella osv? Varför tror de att det fortfarande är tabu i vårt samhälle? Eller har de en annan uppfattning? Försök få dem att sätta sig in i en situation där man är annorlunda, fel enligt normen, hur känns det? För att komma åt denna problematik kan man också låta eleverna dramatisera en kort historia med rubriken utanförskap.

När en av flickorna blir uppvaktad av den 5 år äldre killen i bandet som spelar på festen känner hon sig smickrad. Detta leder till en situation som hon inte kan hantera. Han är äldre och därför spännande. Hon är nyfiken och tror att med hans erfarenhet kan hon få erfarenheter. Han har lockat in henne i ett klassrum, de kysser varandra samtidigt som han ganska påstridigt smeker henne och gör allt för att så snabbt som möjligt komma innanför hennes kläder. Flickan säger nej, men han vill inte förstå. Vi vet inte riktigt hur det gick sedan, vi ser henne i nästa sekvens helt söndergräten och rädd på skolans toalett. Tack och lov hör några kompisar henne och ger henne tröst och lugnar henne. Hon har klivit in i vuxenvärlden allt för snabbt och är allt för ung för att bedöma farorna.

★ Diskutera utifrån scenen och fråga varför de tror att hon gråter? Vad kan ha hänt? Är detta vanligt, att äldre killar lockar med sig yngre tjejer? Sker det motsatta förhållandet? Vad kan man göra när något sådant händer? Vem skall man vända sig till? Vad tycker eleverna att tjejerna borde ha gjort? Tycker de att det varit bra om kompisarna hämtat en lärare? Hämtat killarna för att ge basisten stryk?

★ Man kan aldrig förklara det ofta nog, att ett nej är ett nej! Sätt gärna denna händelse i filmen i relation till de olika våldtäkter som medierna beskrivit det senaste året. Vad tror de kan vara för orsak till att en del killar inte förstår ett nej?

Frirum

I denna film där manus bygger på de medverkande tonåringarnas egna erfarenheter och drömmar finns vuxna, men de rör sig i periferin. Två kvinnliga (mammassurrogat) lärare är ansvariga för klassfesten, de finns men syns inte, de befinner sig i ett

Ungdomens tid är utforskningens tid. Några av tjejerna ringer ett 071-nummer med en äldre man som vill ha telefonsex.

rum bredvid. Kanske är detta det optimala ur ett tonårsperspektiv, att med föräldrars och lärarnas tillåtelse få tillgång till ett frirum, en plats dit inga vuxna har tillträde och där de själva bestämmer reglerna och tar ansvar för varandra.

I alla ungdomskulturer rör sig ungdomsgrupper i "rum" som är avfolkade av vuxna men befolkade av ungdomar. Det är de som sätter reglerna och de som bestämmer vad som gäller i den specifika gruppen. Allt är av vikt från kläder till musik, språk och attityder, en stil som alla i just den gruppen anammar. För att nämna några tydliga ungdomskulturer; skinheads, skatare och veganer. Det är en livsstil, ett sätt att leva utanför det vuxna samhället. Dessa tillhör på sätt och vis extremerna, och är därför tydliga exempel.

★ Med detta frirum kan en del problem uppstå, diskutera utifrån filmen och låt dem även använda sina egna erfarenheter. Har tonåringar den frihet som beskrivs i filmen? Om ja, tycker de att det är bra? Är man mogen att ta sådant ansvar? Ifall nej, när eller hur är man det? På vilket sätt skall vuxna finnas tillhands? Vad önskar de sig kunna prata med sina föräldrar eller andra närstående vuxna om?

★ Filmens ungdomar tillhör den s k mainstream kulturen, d v s de tillhör en större grupp, normen, som inte utmärker sig särskilt varken i stil eller åsikter. Låt dem beskriva andra ungdomsgrupper och försök att definiera det specifika med varje grupp. Ta upp

sådant som musiksmak, klädstil, ev filmsmak, politiska åsikter mm.

Symbolspråk och könsroller

När fröken låter russinpaketet gå runt i klassrummet och uppmanar eleverna att ta var sitt russin och låta det smälta i munnen, med stängda ögon och låta tankarna flöda fritt för att sedan skriva ner sina associationer eller tankar, går det ej att mista sej på den symbolik som finns i denna scen. Detta hänger samman med filmens tema att finna njutning. Detta knyts också samman rent dramaturgiskt med en annan scen, när killarna talar om en kvinnas kön och hennes källa till njutning nämligen klitoris.

Detta symboliska raster är tätt förbundet med filmens könsrollsstruktur, det är nämligen bara pojkar som får läsa upp sina russinassociationer. Vilken syn på våra könsroller ger filmen upphov till? Mamma bakar bullar och serverar saft. Sonen har nakna tjejer på väggarna, däribland sin mor med nakna bröst. Flickor testar sexuella lekar på varandra. Pappa låter sig manipuleras av sin unga dotter som spelar ut sin sexualitet även mot honom. Och filmen börjar med att en kille sätter krokben för en tjej. Gamla föreställningar eller fortfarande aktuella? Man kan tolka detta som en förlegad syn av kvinnan som handlar om att objektifiera henne och göra mannen till bärare av blicken. Detta synsätt förstärks i och med scenen med tjejerna som ringer ett 071-nummer och kommer till en kille som de tre har telefonsex med, detta legitimerar killarnas köp av porrbaskor.

★ Utgå från filmens könsrollsstruktur och diskutera. Uppfattar eleverna detta annorlunda och i så fall hur?

Diskutera med klassen vad de vet om könsroller och om det varit mamman som skjutsat tjejerna till festen och pappan som kommit in till killarna med saft, hade det varit trovärdigt? Ifall inte, varför? Det viktiga är väl att det finns någon vuxen som pysslar om en? Lek med tanken att pappa smyger in med saft på en bricka, ler lite och säger några ord som "det finns bullar i frysen om ni vill ha", och lika diskret smyger ut. I rummet hänger en bild på pappan naken som killkompisarna kommenterar.

★ Eller det omvända förhållandet. Tjejerna tittar i porrtidningar och pratar om sex. Pappa smyger in med saft. Diskutera könsrollerna i filmen och sätt dem i relation till verkligheten. Varför kämpar många för en ökad jämlikhet mellan könen? Och vad innebär det om vi fortsätter med de gamla invanda rollerna? Tror de att könsroller är något man föds in i? Eller är det så att man lär sig att bete sig som "man" respektive "kvinna"?

★ Låt eleverna fotografera varandra i poser som de tror är typiskt för det motsatta könet, för att sedan posera så som de tycker att deras kön bör se ut. Sätt bilderna bredvid varandra och låt dem kommentera resultatet. Ifall detta ger mersmak ge dem i uppdrag att använda något av fotografierna i centrum för en reklambild, den skall gärna vara motsägelsefull. Låt

Killarna talar öppet med varandra om vad de tror tjejer fantiserar om och vill ha vad gäller sex.

dem dramatisera spelet som finns mellan könen.

Filmens form

Regissören Aage Rais har tillsammans med denna sjunde klass gjort filmen. Den är inspelad på video och har en dokumentär prägel. Detta på grund av amatörskådespelarna men också filmens språk tillhör dokumentärens och inte spelfilmens. Vi följer en dag i 13-14 åringarnas liv. En sorts real-world film, dramadokumentär, där vi får kika in i dessa ungdomars vardagsliv, ta del av deras tankar och önskedrömmar. Oavsätt om det är en spelfilm med ett klassiskt Hollywoodberättande eller ett episkt berättande, ger anslaget en fingervisning till det övergripande temat i filmen. Filmen inleds med en pojke som sätter krokben för en flicka så att hon nästan ramlar. Han skrattar och följer henne med en lång blick när dörren till klassrummet stängs om hennes gestalt. I nästa sekvens befinner vi oss på en av skolans toaletter, två flickor tränar under generat skratt på att göra sugmärken på varandra.

★ Vad säger denna inledning oss? Vad kommer filmen att handla om? Presenteras vi för en huvudperson, i såfall vem är det? Varför har regissören valt att sätta ihop dessa två scener? När man visar någon i närbild blir den personen eller det han/hon symboliskt representerar viktigt. Vem ser vi först i närbild?

Men det finns några scener som lyf-

ter filmen från vardagsrealism till spelfilm. Ett exempel är scenen när en flicka blivit smickrad av basisten i bandet. De kliver in i ett klassrum med uppstoppade fåglar i fönstret, han talar om att rummet är fint. I förtäckta ordalag att hon är lika vacker som de uppstoppade fåglarna för att göra henne lugn. Hon är en vacker och relativt orörd fågel, det är just det som lockar honom. Flickan har vit klänning och bär svarta solglasögon, oskulden och det världsvana möts. Hon ser och uppträder som om hon var äldre än sina snart 14 år. Hon leker med solglasögonen och rör sig sensuellt, han släcker ljuset för att kunna ta på henne. Hon säger NEJ. Han släpper henne och hon går och ställer sig vid fönstret tillsammans med sina systrar (fåglarna). I denna scen är detta en förföringsdans som hämtad ur en vuxenfilm. Låt eleverna tala fritt om scenens scenografi och ljussättning. Låt dem förändra miljön, scenografi och hennes kläder, får man en annan bild av flickan? Kan detta förändra en del av filmens handlingsförlopp eller har denna scen med filmens stora frågor att göra nämligen hur man skaffar sig sexuella erfarenheter utan att bli rädd.

★ Diskutera vikten av scenografi och ljus för att skapa stämningar. Låt dem komma med exempel från andra filmer.

Utgå från denna scen och sätt den i relation till sekvensen när de fyra killarna sitter hemma hos en av kompisarna för att prata och titta på sexbilder. Hur ser detta rum ut? Vad

pryder väggarna och vad vill regissören att vi ska tänka på? Ett rum korresponderar med innehavarens karaktär.

Stämmer detta med den bild vi fått av denna pojke? Eller är detta en "bild" av hans önskingar nämligen att vara en vuxen man med sexuella erfarenheter?

Se även intervju med regissören Aage Rais i detta nummer av Zoom.

PRODUKTIONSUPPGIFTER:

Danmark 1998

Originalets titel: Tøser og drenge røve

Manus & regi: Aage Rais

Foto: Jacob Banke Olesen

Klippning: Miriam Nørgaard

Musik: Airhole Stanza & Sofus Forsberg

I ROLLERNA:

Klass 7 B, Nikkoline Kocks skole, Århus

TEKNISKA UPPGIFTER:

Längd: 64 min

Format: sdfasdf

Censur: Från ggg år

Svensk premiär: oktober 1999

DISTRIBUTION:

Svenska Filminstitutet, Box 27 126, 102 52 Stockholm Tel 08-665 11 00, fax 08-661 18 20
www.sfi.se